

ΤΙ ΑΛΛΑΞΕ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ

70,8%

ήταν το κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 1998 (στην Ευρώπη των «15»). Σήμερα φθάσαμε στο 90%. Στην Ευρώπη των «27» έχουμε πετύχει την πραγματική σύγκλιση (101%), όμως ο μέσος όρος έχει μειωθεί λόγω της ένταξης φτωχότερων κρατών.

60,5%

ήταν πριν από δέκα χρόνια το ποσοστό απασχόλησης, ενώ το 2007 ήταν μόλις 62%, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat. Στους άνδρες ανέρχεται στο 75% και στις γυναίκες στο 48%.

21%

του πληθυσμού βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, δηλαδή έχει εισόδημα κάτω από το 60% του μέσου όρου. Το ποσοστό φτώχειας διατηρείται σταθερό όταν στην Ευρώπη των «15» είναι 16%.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

ΔΕΝ ΦΤΑΙΕΙ ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Πρέπει να λεχθεί ότι, σύμφωνα με μια άποψη, το ευρώ έχει προκαλέσει σημαντική αύξηση των τιμών στην Ελλάδα. Αν και η αύξηση των τιμών δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, αυτό δεν μπορεί να αποδοθεί στο ευρώ. Πρέπει να ληφθούν υπόψη τα εξής: Πρώτον, ο πληθωρισμός κατά την περίοδο που η Ελλάδα συμμετέχει στο ευρώ είναι πολύ χαμηλότερος από οποιαδήποτε άλλη περίοδο όπως και η διαφορά πληθωρισμού Ελλάδας - ευρωζώνης, με εξαίρεση τη δεκαετία του '60. Δεύτερον, η σχετική αύξηση του κόστους ζωής συμβαδίζει με την άνοδο του σχετικού βιοτικού επιπέδου, όπως προβλέπει η θεωρία Harrod - Balassa-

Οι ανατιμήσεις θίγουν περισσότερο τα πλέον αδύναμα κοινωνικά στρώματα

Samuelson, είναι δηλαδή συστατικό στοιχείο της πραγματικής σύγκλισης. Τρίτον, ο μέσος ρυθμός αύξησης του μέσου πραγματικού μισθού μετά το 2000 ήταν υψηλότερος από τον αντίστοιχο ρυθμό αύξησης και της δεκαετίας του '80 και της δεκαετίας του '90. Το πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι ανατιμήσεις θίγουν περισσότερο τα πλέον αδύναμα κοινωνικά στρώματα, καθώς και ότι σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες οι στρεβλώσεις των αγορών τις διευκολύνουν.

■ (Απόσπασμα από το βιβλίο των Γ. Στουρνάρα και Μ. Αλμπάνη «Η ελληνική οικονομία μετά την κρίση - Αναζητώντας ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο»)

Ο κ. Γ. Στουρνάρας είναι επιστημονικός διευθυντής του ΙΟΒΕ

Δέκα χρόνια ΟΝΕ αλλά και... ακρίβειας

ΑΛΜΑΤΩΔΕΙΣ ΟΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1998 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Σε μερικές περιπτώσεις οι αποκλίσεις μέσα στη δεκαετία φτάνουν το 614,2%

Της ΓΩΓΩΣ ΚΑΤΣΕΛΗ

«Ένα κιλό φέτα, ένα κιλό αρνί κι ένα κιλό ντομάτες... Σύνολο: 7.922 δρχ.». Αν πριν από δέκα χρόνια η ταμίας του σουπερ μάρκετ «ξεστόμιζε» αυτό το ποσό θα δεχόταν επίθεση από τους καταναλωτές. Σήμερα, όμως, το ποσό των 23,2 ευρώ για αυτά τα προϊόντα

ακούγεται εντελώς φυσιολογικό. Το 1998, οπότε και συστήθηκε η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) και στην οποία η χώρα μας εισήχθη το 2000, για τη φέτα, το αρνί και τις ντομάτες πληρώναμε 4.317 δραχμές (12,6 ευρώ), που σημαίνει 10,6 ευρώ λιγότερα. Σε διάστημα, δηλαδή,

μίας δεκαετίας τα συγκεκριμένα είδη αυξήθηκαν μόνο... 84%.

Οι αποκλίσεις τιμών που παρατηρούνται τόσο σε προϊόντα όσο και σε υπηρεσίες αγγίζουν μέχρι και το 614,2%, καθώς οι πληθωριστικές πιέσεις που ασκήθηκαν από το 2002 με την εισαγωγή του ευρώ ανέβασαν στα ύψη το κόστος ζωής. Ασύμφορη έχει καταστεί η αγορά ακινήτων, με τις τιμές να έχουν αυξηθεί έως και κατά 240,8%, ενώ ακόμα και τα βασικά είδη διατροφής έχουν γίνει απλησίαστα. «Αλμα» έως και 104% έχουν κάνει οι τιμές των δωματίων σε δημοφιλείς προορισμούς. Η αύξηση στην τιμή

της αμόλυβδης βενζίνης φτάνει το 40,2%.

Το «μισό» σπíti από αυτό που θα αγόραζε δέκα χρόνια πριν

Μόνο η κινητή τηλεφωνία είναι πιο φθηνή γιατί τότε έκανε τα πρώτα βήματά της

μπορεί κάποιος να αποκτήσει το 2008 με τα ίδια λεφτά. Από περίπου 400.000 δρχ. μέχρι και 700.000 δρχ. στοίχιζε το τετραγωνικό στη Γλυφάδα, ενώ

Ακίνητα στην Αττική

Τετραγωνικό μέτρο Γλυφάδα

Τιμές 1998 399.972,35-700.002,725 δρχ.

(€1.173,8-€2.054,3)

Τιμές 2008 €3.000-€7.000

Ποσοστιαία μεταβολή

155,5%- 240,8%

Τετραγωνικό μέτρο Περιστερί

Τιμές 1998 299.996,3-399.972,35 δρχ.

(€880,4-€1.173,8)

Τιμές 2008 €2.150-€2.250

Ποσοστιαία μεταβολή

91,6%- 144,2%

Βενζίνη ανά λίτρο

Τιμές 1998 201,72 δρχ.

(€0,592)

Τιμές 2008 €0,83

Ποσοστιαία μεταβολή

40,2%

Γάλα

Τιμές 1998 349,95 δρχ.

(€1,027)

Τιμές 2008 €1,5

Ποσοστιαία μεταβολή

46,05%

Μακαρόνια

Τιμές 1998 170,37 δρχ.

(€0,50)

Τιμές 2008 €1,06

Ποσοστιαία μεταβολή

112%

Φέτα (1 κιλό)

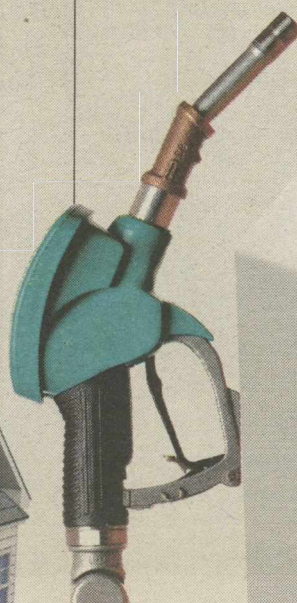
Τιμές 1998 2.000,20 δρχ.

(€5,87)

Τιμές 2008 €10,75

Ποσοστιαία μεταβολή

83%

4,1%

του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ψάχνει για δουλειά πάνω από 12 μήνες.

Στον τομέα των μακροχρόνια ανέργων το 1999 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 6,5%.

3,3%

αναμένεται ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στο τέλος του 2008, όταν στην Ευρώπη των «15» καταγράφηκε κάμψη 0,1%. Το 2009 ξεκίνησε με αρνητικές προβλέψεις για ύφεση.

4,8%

ήταν το 1999 ο μέσος πληθωρισμός στη χώρα μας και υπολογίζεται ότι το 2008 θα κλείσει πάνω από το 4% σε μέσα επίπεδα, παρά τη ραγδαία αποκλιμάκωση των τελευταίων τριών μηνών.

3,4%

ήταν το 1998 το έλλειμμα του Δημοσίου. Δέκα χρόνια μετά «φλερτάρει» πάλι πάνω από το 3%, που είναι το όριο επιτήρησης. Παρά τις προσπάθειες, το δημοσιονομικό παραμένει εφιάλτης.

τώρα η τιμή του αγγίζει τα 2,3 εκατ. δραχμές. Εντυπωσιακή είναι η άνοδος των τιμών και σε δυτικά προϊόντα, όπως το Περιστέρι, όπου από τα 880,4 ευρώ το τετραγωνικό, το ίδιο σπίτι, αν χτιζόταν σήμερα, θα έφτανε να πωλείται μέχρι και 2.250 ευρώ το τετραγωνικό...

«Το νερό... νεράκι» λένε οι Έλληνες αν χρειαστεί να προμηθευτούν ένα μπουκάλι εμφιαλωμένο νερό του μισού λίτρου, καθώς η τιμή του «σκαρφάλωσε» στις 170,37 δραχμές (0,50 ευρώ), όταν με την είσοδο του ευρώ κόστιζε μόλις 50 δρχ., ήτοι 0,14 λεπτά, αύξηση που αγγίζει το 257,1%. Το ρύζι «εκτοξεύθηκε» στα 4,3 ευρώ το κιλό από 1,46 ευρώ, η φέτα στα 10,75 ευρώ από 5,87 ευρώ το κιλό, ενώ μικρότερες είναι οι ανατιμήσεις στα οπωροκηπευτικά είδη, όπως οι πατάτες και οι ντομάτες.

Είδος πολυτελείας θεωρούνται και τα ταξίδια αναψυχής, καθώς τόσο τα εισιτήρια όσο και η διαμονή έχουν ακριβύνει σημαντικά. Η τιμή ενός δίκλινου δωματίου κατά τη

θερινή περίοδο στη Μύκονο κυμαινόταν γύρω στις 30.000 δρχ. ανά διανυκτέρευση (88,04 ευρώ), όταν το καλοκαίρι του 2008 η μέση τιμή του ήταν 61.335 δρχ. (180 ευρώ), αύξηση της τάξεως του 104%. Κατά 52% ακριβότερα είναι και τα αεροπορικά εισιτήρια, καθώς για την πτήση Αθήνα - Σαντορίνη ο επιβάτης καλείται να διαθέσει 99,48 ευρώ από 65,44 ευρώ που πλήρωνε το 1998.

Τεράστιες είναι οι αποκλίσεις και σε πράγματα καθημερινά και απλά, όπως τα «παραδοσιακά» αλογάκια με τα κέρματα στα οποία ανεβαίνουν τα παιδιά. Πριν από δέκα χρόνια ένα κέρμα των 50 δραχμών ήταν αρκετό, ενώ τώρα για να τεθεί σε λειτουργία το ίδιο μηχανήμα απαιτούνται από 170 μέχρι 340,75 δραχμές (0,50 ή 1 ευρώ), αύξηση που αγγίζει το 614,2%!

Αντίθετα, φθηνότερες μέχρι και 49,8% είναι οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας, καθώς το 1998 μόλις είχαν αρχίσει να κυκλοφορούν στη χώρα μας τα κινητά τηλέφωνα.

Η Σλοβακία το 16^ο μέλος

Το 16ο μέλος της ευρωζώνης είναι από χθες η Σλοβακία, η οποία καταβάλλοντας τεράστιες προσπάθειες μείωσης του δημόσιου ελλείμματος και αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού κατάφερε τελικά να αντικαταστήσει την κορόνα με το ισχυρό ευρώ. Η Σλοβακία «προσπέρασε» μεγαλύτερες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπως η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Τσεχική Δημοκρατία, ενώ δεν είναι λίγοι εκείνοι που εκτιμούν ότι θα είναι και το τελευταίο μέλος της ζώνης του ευρώ για αρκετό διάστημα. Με την ελπίδα ότι το ευρωπαϊκό νόμισμα θα τους εξασφαλίσει μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη ζει η πλειοψηφία των Σλοβάκων, δεδομένου ότι η ισοτιμία ευρώ - κορόνας διαμορφώνεται στις 30.126.

Η σταθερότητα, το μεγάλο όπλο του ευρώ

Υποτίμηση, υψηλά επιτόκια, διψήφιο πληθωρισμό, επιτήρηση θα «εξασφάλιζε» η δραχμή αν υπήρχε

Του ΠΑΝΟΥ ΑΜΥΡΑ

Η έλευση του ευρώ στη χώρα μας τροφοδότησε πληθωριστικές πιέσεις και κύμα αισχροκέρδειας στην αγορά. Όμως, ταυτόχρονα η χώρα μας απέκτησε μια μεγάλη ασπίδα, η σημασία της οποίας γίνεται τώρα αντιληπτή. Στην περίοδο της κρίσης το ευρώ λειτουργεί ως μια ομπρέλα, κάτω από την οποία σπεύδουν να προφυλαχθούν ακόμη και φανατικοί, μέχρι πρότινος, πολέμιοι του ενιαίου νομίσματος, όπως οι Ισλανδοί ή ακόμη και οι Δανοί. Μέσα στη χρηματοπιστωτική θύελλα το ευρώ κέρδισε την εμπιστοσύνη των πολιτών του κόσμου. Αυτό δεν προκύπτει μόνο από την ισχυροποίησή του έναντι του δολαρίου και της στερλίνας (που πλέον διαπραγματεύεται με ισοτιμία σχεδόν 1 προς 1), αλλά και από το γεγονός ότι το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα κερδίζει διαρκώς μερίδια στην παγκόσμια αγορά συναλλάγματος.

Τι θα γινόταν, λοιπόν, εάν δεν είχαμε το ευρώ;

Κλυδωνισμοί

Το σίγουρο είναι ότι η δραχμή θα δεχόταν ισχυρούς κλυδωνισμούς. Η υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, προκειμένου να αντιμετωπίσει επιθέσεις, θα ήταν η μοναδική λύση της κυβέρνησης, ενώ τα επιτόκια δανεισμού θα εκτινάσσονταν πάνω από το 20%. Ο πληθωρισμός θα έτρεχε με διψήφια ποσοστά, συμπαράσύροντας στα ύψη την ανεργία και τη φτώχεια. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο θα είχε ήδη ορίσει επίτροπο, όπως συνέβη με την Ουγγαρία.

Το βασικό πρόβλημα της Ελλάδας σε σχέση με το ευρώ είναι ότι η νομισματική ασφάλεια που παρείχε «αποκοίμισε» τη χώρα. Η πτώση των επιτοκίων τα τελευταία 6 χρόνια προκάλεσε φαινόμενα υπερκατανάλωσης από νοικοκυριά, επιχειρήσεις και κράτος, με αποτέλεσμα η άνοδος του βιοτικού επιπέδου να μη βασίζεται στη δι-

εύρυνση της παραγωγικής βάσης. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ αυξήθηκε στο 90% του μέσου όρου της Ευρώπης των «15» από 79% που ήταν πριν από δέκα χρόνια, ενώ και ο πληθωρισμός προσγειώθηκε στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων δεκαετιών. Όμως, ταυτόχρονα τα νοικοκυριά προχώρησαν σε δανεισμό χωρίς όρια. Οι οφειλές στις τράπεζες από το ποσό των 6 δισεκατομμυρίων ευρώ το 1998 εκτινάχθηκαν στα 111 δισεκατομμύρια τον περασμένο Νοέμβριο. Όπως σημειώνει ο οικονομικός σύμβουλος της Eurobank κ. Γκίκας Χαρδούβελης, η υπερκατανάλωση χρηματοδοτήθηκε από το μεγα-

Το λάθος ήταν ότι η ασφάλεια της ΟΝΕ μάς «αποκοίμισε» και προχωρήσαμε σε δανεισμό χωρίς όρια

λύτερο δανεισμό της χώρας και τη σταδιακή εξαγορά επιχειρήσεων και ακινήτων από μη κατοίκους. Παράλληλα, η συμμετοχή μας στην ευρωζώνη αφαίρεσε από τις Αρχές έναν αυτόματο μηχανισμό διόρθωσης ανισορροπιών, όπως οι διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Αποτέλεσμα της πολιτικής αυτής ήταν η επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και η εκτίναξη του ισοζυγίου πληρωμών σε επίπεδα που προσεγγίζουν το 15% του ΑΕΠ. Επιπλέον οι συνθήκες πιστωτικής ασφυξίας που επικρατούν στις αγορές δυσχεραίνουν την αναχρηματοδότηση του δημοσίου χρέους. Το επιτόκιο για τα ελληνικά ομόλογα δεκαετούς διάρκειας είναι υψηλότερα κατά 2,3% σε σχέση με τα αντίστοιχα γερμανικά και δεν αποκλείεται να παρέμβει η Κομισιόν ή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Το ευρώ, όπως και κάθε νόμισμα, έχει πάντα δύο όψεις.

pamiras@e-tipos.com

Αρνί (1 κιλό)

Τιμές 1998 1.897,97 δρχ. (€5,57)

Τιμές 2008 €9-10

Ποσοστιαία μεταβολή

60,7%-78,6%

Ντομάτες (1 κιλό)

Τιμές 1998 419,12-449,79 δρχ.

(€1,23-1,32)

Τιμές 2008 €1,5-2,5

Ποσοστιαία μεταβολή

22%-89,4%

Πάγιο κινητού

Τιμές 1998 5.898,38 δρχ.

(€17,31)

Τιμές 2008 €8,687

Ποσοστιαία μεταβολή

-49,8%

Δίκλινο δωμάτιο στη Μύκονο

Τιμές 1998 30.000 δρχ.

(€88,04)

Τιμές 2008 €180

Ποσοστιαία μεταβολή

104%

